

TEACHERS 'VIEWS AND MOTIVATION LEVEL ABOUT ONLINE LIVE LESSONS

Veysel AKDENİZ*

*Milli Eğitim Bakanlığı, Mithat Paşa Ortaokulu, Okul Müdürü Yardımcısı, Afyonkarahisar, veyselakdeniz03@gmail.com

Received Date: 16.03.2023

Revised Date: 11.04.2023

Accepted Date:08.05.2023

Copyright © 2023 Veysel AKDENİZ. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

In this study, teachers' opinions, attitudes and motivation about distance education conducted during the coronavirus (Covid-19) epidemic period were investigated. Teachers' attitudes and perception levels towards distance education were emphasized in the studies that did not have face-to-face education and were carried out with the hybrid model in the future. In this context, data were obtained with an attitude scale developed by Ağır (2007) applied on teachers working in Afyonkarahisar Emirdağ district. The sample of the study consists of 204 teachers from different branches working in Emirdağ district. The data were analyzed with the attitude scale applied on the attitudes of teachers towards live lessons in distance education. Frequencies, average values, t-test and anova were applied and as a result of the research, positive attitudes of teachers towards distance education and live lessons were determined.

Keywords: Distance Education, Covid-19, Technology, Attitude, Motivation

ÖĞRETMENLERİN ÇEVİRİM İÇİ CANLI DERSLERE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE MOTİVASYON DÜZEYİ

ÖZET

Bu çalışmada coronavirüs (Covid-19) salgın döneminde yürütülen uzaktan eğitimle ilgili öğretmen görüşleri, tutumları ve motivasyon durumları araştırılmıştır. Yüz yüze eğitimin olmadığı ve ilerleyen süreçte hibrit modeliyle yürütülen çalışmalarda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve algı düzeyleri üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda Afyonkarahisar Emirdağ ilçesinde görev yapan öğretmenler üzerinde uygulanan Ağır(2007) tarafından geliştirilmiş tutum ölçeği ile veriler elde edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Emirdağ ilçesinde görev yapan farklı branşlardan 204 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde canlı derslere yönelik tutumlarıyla ilgili uygulanan tutum ölçeğiyle veriler analiz edilmiştir. Frekansları, ortalama değerleri, t-testi ve anova uygulanmış ve araştırmanın sonucunda öğretmenleri uzaktan eğitime ve canlı derslere yönelik olumlu tutumlar tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Uzaktan Eğitim, Covid-19 , Teknoloji, Tutum, Motivasyon

1. GİRİŞ

Covid-19 salgınıyla yaşamımızda olduğu kadar eğitim-öğretim hayatımızda da büyük değişimler yaşanması kaçınılmazdı. Salgınla hayat bağlarının birbirinden kopamayacak kadar bütün olduğu bir gerçektir. Bu düşüncenin insanlarca algılanması farklılık göstermekteydi. Geçmiş dönemlerde de insanların bu süreci kendine göre algılayış tarzı hep farklı olmuştur.

Covid-19 salgınıyla öğrenciler okula gidememiş, insanlar sokağa çıkamamıştır. Dünyada yayılan bu virüsle eğitimin devam ettirilebilmesi içinse uzaktan eğitim en basit yöntem olarak uygulamaya girmiştir. Covid-19 salgınıyla birlikte dünyada birçok ülke yüz yüze eğitimi sonlandırmış, zorunlu olarak uzaktan eğitime geçmiştir. Artık çevrim içi eğitim son çare olarak düşünülmüş, öğrencilerin eksiklikleri ve eğitimleri bu şekilde giderilmeye çalışılmıştır.

Türkiye’de 11 Mart’ta ilk vakanın görülmesiyle önlemler alınmıştır. Yüz yüze eğitime 16 Mart’ta tarihinde ara verilmiştir. Bakan Ziya Selçuk’un açıklamalarıyla 23 Mart’tan itibaren EBA platformu ve EBA TV üzerinden ülkemizde de uzaktan eğitim süreci başlamıştır. (Kırmızıgül, 2020). Okullarda da öğretmenler EBA platformundan canlı dersler atayarak canlı sınıflar oluşturmuş, böylelikle çevrim içi canlı dersler başlamıştır.

Eğitim sürecinde uzaktan eğitime geçişle birlikte teknolojin bilgiye ulaşmada sağladığı yararlar dikkat çekici olmuştur. Özellikle salgın sürecinde artan uzaktan eğitim ihtiyacıyla bir talep oluşmuş, eğitimin sürdürülebilmesi ve geniş kitlelere ulaşmada teknoloji devreye girmiştir. Okula gidemeyen öğrencilere eğitim-öğretim verebilmek adına uzaktan eğitim, internet temelli öğrenme, zoom gibi kavramlar salgınla birlikte hayatımızın değişmez parçası haline gelmiş farklı olarak uygulanan eğitim modelleri meydana çıkmıştır. Uzaktan eğitimin uygulanması koşullara göre değişmekte , olanak ve ihtiyaçlara göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye ‘de uzaktan eğitim ise internet , televizyon kullanılmasıyla sürdürülmüştür (MEB,2020) . Eğitim sürecinde farklı bir uygulama olan öğrenci ve öğretmenlerin alışık olmadığı bu dönem uzaktan eğitim öncelikle TRT EBA TV aracılığıyla başlamıştır. İlkokullarda, ortaokullarda ve liselerde televizyon üzerinden dersler başlamış; ileri zamanlarda ise EBA internet erişimi canlı ders yapmaya olanak sağlamıştır. 25 Mart’tan itibaren eğitim faaliyetleri digital olarak başlamıştır.

Çağımızda yaşanan gelişmeler , birikimler sürekli artmakta teknoloji çağında öğretmenlerin bu gelişmelere ayak uydurması gerekmektedir. Toplumun ihtiyaçlarını için öğretmenlik mesleki açıdan üst seviyedeki meslek grubudur (Özkan,2000).

Covid-19 salgınıyla eğitimde ve öğrenme sürecinde değişiklikler kaçınılmaz olmuştur. Hızla gelişen değişimlerden öğrencilerle birlikte veliler aynı zamanda yönetici ve öğretmenler etkilenmiştir. Uzaktan eğitimle birlikte öğretmenler, öğrencilerle olan etkileşimini , iletişim şeklini ve öğretmen stratejilerini ve kullandığı yöntemleri değiştirmiştir. Bu eğitim sürecinde öğretmenler, öğrenciler ve veliler digital eğitime uyum sürecine girmiştir. Teknolojik açıdan öğretmenlerin tecrübeleri ön plana çıkarken pedagojik açıdan da bilgi ve tecrübeleri ön plana çıkmıştır. (Kırmızıgül,2020).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Uzaktan Eğitim

Teknoloji çağında ülkeler sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Bununla birlikte ülkeler teknolojiyi kullanarak eğitimin nasıl verilmesini ve hangi yolun tercih edilmesi gerektiğini

tartışmaktadır. Bu nedenle uzmanlar ve eğitimciler eğitimin farklı araştırmaları üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Teknoloji çağımızın değişmez bir parçası olarak karşımıza çıkarken teknolojiyle birlikte eğitim anlayışında da değişimler meydana gelmektedir.

Bilginin modern yöntemlerle öğrenciye aktarılması yönünde öğrenci daha aktif hale gelirken öğretmenlerin de eğitim sürecinde rolleri değişmiştir. Hayatımıza yön verecek internet teknolojileri ve bilgisayarlarla birlikte uzaktan eğitim, internet temelli öğrenme, mobil öğrenme gibi kavramlar eğitimde uygulanmaya başlamıştır. Tüm bunların kullanılmasıyla birlikte uzaktan eğitim modeli ortaya çıkmıştır. Çağımız teknolojisinde akıllı telefonlar, bilgisayar, tablet vb. teknolojik araçlar bilgiye ve öğrenciye ulaşmada en etkili yol olarak karşımıza çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler eğitimin de yönünü değiştirmek zorunda kalmış farklı öğretim modelleri, çeşitli yöntem ve teknikler ortaya çıkmıştır (İşman, 2011).

Uzaktan eğitimin tanımını yapacak olursak öğretmenlerin ve öğrencilerin aynı fiziksel ortamda bulunmadan gerçekleştirdiği eğitimidir diyebiliriz (Uzunboylu ve Tuncay, 2012).

Literatürdeki uzaktan eğitim tanımlarını incelediğimizde geleneksel eğitim modellerinin yetersiz kaldığı, sınırlı kaldığı durumlarda zaman ve mekan sıkıntısı olmadan öğretene ve öğrenene açısından düşünüldüğünde çift yönlü iletişimi sağlayan çağımızdaki eğitime katkı sağlayan fırsatlar ortaya koyan bir sistemdir. Covid-19 salgın süreciyle birlikte hayatımızın her alanına giren, okullarda ve eğitim sistemimizde yerini almasının zorunlu hale geldiği aktif bir eğitim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bunlarla birlikte avantajları olduğu kadar dezavantajları da bulunmaktadır.

Zaman ve mekan kısıtlamasının olmaması, örgün eğitime devam edemeyen kişilere imkanlar sağlaması, daha geniş kitlelere ulaşılabilmesi, daha ekonomik olması, öğrenme becerilerini geliştirmesi, öğrenciye sorumluluk duygusu kazandırması, öğrencilerin bilgiye ulaşmada sınırlılıkları ortadan kaldırması avantajları olarak sayılır.

Öğrenenlerin kontrolünün zor olması, öğretene açısında göz teması kurulamaması, uygulama yapılması gereken derslerin verimli yapılamaması uzaktan eğitimin dezavantajları olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzaktan eğitim modelleri aşağıda başlıklar halinde sıralanmıştır.

2.1.1. Aktif Öğrenme

Aktif öğrenme, bireyin öğrenme sürecinde kontrolü eline aldığı, öğrenme sürecinin farklı yönleriyle kararlar alma ve kendi düzenlemesini yapabildiği öğrenme sürecidir (Açıkgöz, 2003) Kalem ve Fer'e (2003) göre ise aktif öğrenme, öğrenciler öğrenme sürecinde aktif olduğu öğrenme türüdür. Öğrenen bireyi pasif durumdan çıkararak öğrenme ortamına çeken öğrenme durumudur.

Bu tanımlamalardan yola çıkarsak aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin her aşamanın faal olarak bulunduğu, kontrolün öğrenende bulunduğu, öğrenme ortamı içerisinde öğreneceği konuyu özümseyip geliştirdiği ve kendi öz değerlendirmesini yaptığı öğrenmedir. Aktif öğrenmede öğrenci bilgiyi nerede kullanacağını ve nasıl kullanacağını planlar ve öğrenir.

2.1.2. Mobil Öğrenme

Mobil cihazlarla gerçekleştirilen, yeni nesil uzaktan eğitim olarak kullanılan işbirlikçi ve aktif öğrenmeyi sağlayan öğrenme türüdür. Uzaktan eğitim ile mobil öğrenme kavramları birlikte kullanılmaktadır. Uzaktan eğitim çoğunlukla çalışanlarca tercih edilir. Her iki model de öğrenenlerin motivasyonları yüz yüze eğitim gören öğrenenlerden yüksektir (Simonson vd., 2011). Uzaktan eğitim kavramı yüzlerce yıl öncesine dayanırken mobil öğrenme uzaktan

eğitime göre yeni bir kavramdır. Uzaktan eğitim için gerekli olan alt yapı ve eğitimde kullanılan materyaller mobil öğrenmeye göre değişiklik göstermektedir. Bu yüzden mobil uygulamalarla çevrim içi derslere katılımda zorluklar yaşanmaktadır. Mobil cihazların ekran küçüklüğü , işletim sistemi sorunları, eğitim içeriklerinin mobile uygun olmaması çeşitli problemler olarak söylenbilir (Gökbulut, 2020). Bu durum öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını ve motivasyonlarını olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Öğretmenler de covid-19 sürecinde uzaktan eğitimi ve mobil öğrenme sürecini kullanan bireyler olduğu için öğretmenlerin görüşleri bu literatür taramasında alanyazına katkı sağlayabilir.

2.1.3. evrim içi öğrenme

evrim içi öğrenme, uzaktan eğitim sistemlerinin içinde bulunduğumuz çağın ihtiyaçlarıyla gelişmesi nedeniyle kendini güncelleyen alan olarak tanımlanmaktadır (Trotter, 2006). Bir başka tanımda öğrenenlere eğitimden elektronik ortamda zaman ve mekan sınırlaması olmadan çeşitli teknolojilerle yararlandırılması, kendini gncelleyebilmesi, kurumlarca da eğitim verebilecekleri kavramdır (Yamamoto vd., 2011). Eğitim sürecinde kalitenin artması ve öğrenene ulaşılabilirliğin artması, evrimii öğrenme uygulamalarının gün geçtikçe artmasına yol açmıştır (Crusther, 2008). Alanyazında evrim içi öğrenme ortamların ve covid-19 sürecinde öğretmenlerin bu öğrenme türüne yönelik tutumlarını ve algılarını farklılaştırdığına yönelik araştırmalara rastlanmaktadır.

2.2. Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Uzaktan eğitimle ilgili yapılan ilk çalışma mektup postasıdır. Bu konuda ilk çalışma 1728’de Boston gazetesinde verilen Steno dersleri olarak kabul görürken bazı kaynaklarda ilk uygulamanın 1833’te İsveç gazetesindeki Kompozisyon dersleri olduğu kabul edilir (Schlosser ve Anderson, 1994). Uzaktan eğitim ilk kez 1892’de Wisconsin niversitesinin katalogunda yer almaktadır (Rumble, 1986). William Lighty ilk kez 1906 ‘da terim olarak bir yazısında kullanmıştır (Moore, 1987). 1930-1980 yıllarında radyo ve televizyonla yapılan uzaktan eğitim, 1980-1995 yıllarında bilgisayarın hayatımızda yerini almasıyla bilgisayar destekli olarak sürdürülmüştür. 1995’ten sonra WEB teknolojilerinin gelişimine paralel olarak internet temelli devam etmiştir. Bilgisayar ve internete erişimin hız kazanmasıyla ve maliyetlerin düşmesiyle uzaktan eğitim kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır (Avşar, 2011). Uzaktan eğitimin kabul görmesinde üç temel nokta mevcuttur. 1700’de mektup ile ğretim , 1920’de elektronik ders materyalleri ile ğretim, 1960’lı yıllarda uzaktan eğitim niversitesinin kurulumu üç temel kırılma noktası olmuştur (Simonson vd., 2003).

2.3. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Kavramlar

Uzaktan eğitime ilişkin kavramlara örnek olarak şunlar verilebilir.

2.3.1. Evde alışma

Bu kavram öğrenenlerin evinde çalıştığını ifade eder. Uzaktan eğitimde öğrenenlere bazı sorumluluklar düşmektedir. Öğrenenin kendi başına çalışabileceği ortamlardan biri evdir. Uzaktan eğitim sürecinde evde çalışma kavramı oldukça önemlidir (Kaya, 2002).

2.3.2. Karma ğrenme

Karma ğrenme, geleneksel sınıfla çevrim içi eğitim birlikte kullanılmasıdır (Welker ve Berardino, 2005). Uzaktan eğitimin eksikliklerini gidermesi açısından, öğrencinin başarısını artıran, iletişimle birlikte sosyalleşmeyi sağlayan, ekonomik olması açısında karma öğrenme dünya genelinde sık kullanılan öğrenme modelidir (Bonk ve Graham, 2006).

2.4. Türkiye’de Uygulanan Uzaktan Eğitim

Türkiye’de uzaktan eğitim kavramı ilk olarak 1927 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati döneminde bir toplantıda dile getirilmiştir.1933’de mektupla öğretim tartışmaya açılmıştır (Alkan, 1987). 1956’da İstanbul Üniversitesinde uzaktan eğitim çalışmaları yürütülmüştür. 1961’de mektupla öğretim merkezi kurulmuş, 1962’de radyo ile eğitim üniversitesi açılmıştır. 1974’te YAYKUR kurularak aynı yıl TRT radyo aracılığıyla uzaktan eğitime başlamıştır. YAYKUR ihtiyaçlara karşılık olarak televizyon üzerinden eğitimle ilgili uzaktan eğitime başlamıştır (İşman, 2005). 1981 yılında çıkan kanunla üniversitelere yetki verilmiştir. 1982 yılında ise Eskişehir Anadolu Üniversitesinde açık üniversite açılmıştır.

Uzaktan eğitimin ülkemize ilk girişyle birlikte birçok üniversite bünyesinde uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. Günümüzde ise Covid-19 salgınıyla birlikte başta okullar olmak üzere birçok kurum ve üniversiteler uzaktan eğitim uygulamaları aktif olarak yürütmektedir.

2.5. Eğitim, Teknoloji ve Eğitim Teknolojisi

Literatürde eğitimin farklı tanımları yapılmaktadır. Sönmez’e (2011) göre eğitim kültürlenme sürecidir. Ertürk (1994) ise eğitimi şu şekilde tanımlamıştır: Bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik yönde ortaya çıkan kalıcı ve izli davranış değişikliğidir.

Eğitim ve öğretim kavramı sürekli karıştırılan bir kavramdır. Öğretim, öğrenenin gelişimini hedefleyen öğrenmenin başlatılarak devam ettirilmesi ve gerçekleştirilmesiyle tasarlanan etkinlikler bütünüdür (Açıkgöz, 2000). Öğretim, öğrenmenin yapılabilmesi ve bireyde gerçekleşmesi beklenen istendik yöndeki davranış değişikliklerinin kazandırılıp, geliştirilmesi amacıyla uygulanan tüm etkinlik ve faaliyetlerin kapsandığı bir süreçtir (Varış, 1996). Bu tanımlara bakarak diyebiliriz ki öğretim bireyin eğitiminde ona verilen bilgidir. Bu bilgiyi öğrenen okulda gerçekleştireceği için eğitim ve öğretim kavramını okulda birlikte kullanmaktayız.

Çağımız teknolojisi sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Teknoloji günlük hayatımızın vazgeçilmez parçası haline gelmiştir. Eğitimde öğrenme süreçlerinde teknolojinin önemi fazlasıyla artmıştır. Eğitim ve öğretim sürecinin etkili olarak yapılabilmesi ve kaliteli öğrenciler yetiştirebilmek adına teknolojinin eğitimle iç içe olması gerekmektedir (Barut, 2015).

Eğitimle teknoloji farklı kavramlar gibi görülse de eğitim sürecinde birbirini tamamlayan kavramlardır. Bu iki kavramın bir arada kullanılması da eğitim teknoloji kavramını ortaya çıkarmıştır (İşman, 2005). Eğitim teknolojisi “Eğitim adına ortaya çıkan kuramların etkin olarak ve yararlı uygulamalara dönüştürülmesi amacıyla personellerden oluşan, araç ve gereç ile sürecin gözlemlendiği ve yöntemlerden etkili biçimde kullanıldığı sistemlerdir.” (Alkan, 1997). Tanımdan da anlaşılacağı üzere eğitim teknolojisi tüm paydaşların birleşerek bir sistem oluşturmasıdır ve eğitimde değişmez bir değerdir.

2.6. Literatür Taraması

Ağır (2007) ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla devlet okullarında ve özel okullarda çalışma yapmıştır. Bu çalışmada uzaktan eğitim tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu görülmüştür.

Menchaca ve Bekele (2008) tarafından yapılan araştırmada öğreten ve öğrenenler açısından uzaktan eğitimin algılanışına göre öğretmen ve öğrencilere uzaktan eğitimin fırsatlar sunduğu ve öğretmenlerin tutumlarının olumlu yönde olduğu gözlenmiştir.

Emin ve Baran'ın (2020) yaptığı ‘‘Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşın Tutumlarda Farklı Değişkenlerle İncelenmesi’’ araştırmasında Eskişehir'de görev yapmakta olan öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin lehine farklılaştığı gözlemlenmiştir.

Kısacası literatürlere baktığımızda hem yurt içinde hem de yurt dışında öğretmenlerin çevrim içi öğrenme süreçlerine yönelik tutum düzeyleriyle ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Tüm bu çalışmaların ortak noktası ise öğretmenlerin merkezde olmasıdır.

3. İstatistik Analiz

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin uzaktan eğitime ve canlı derslere yönelik görüşlerinin değişkenlere göre incelenmesidir.

Ülkemizde Covid-19 salgın süreciyle uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte teknolojik ve kitlesel olarak bilgiye ve öğrenciye ulaşma önem kazanmıştır. Uzaktan eğitimle birlikte çeşitlilik artmış, geleneksel yöntemlerin dışına çıkılarak eğitim-öğretim sürecinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi elzem olmuştur. Salgının seyrini takip etmek ve yavaşlatmak amacıyla aynı zamanda eğitim sistemini de sıcak tutmak adına uzaktan eğitim süreçleri başlamıştır. Öğrencilerin merkeze alınarak gerçekleştirildiği uzaktan eğitimde uygun öğrenme ortamlarıyla öğretmenin işlevi salgın döneminde daha da önem kazanmıştır. Uzaktan eğitimle birlikte öğrenme-öğretmen süreçlerini kolaylaştırmak , öğrenciye rehberlik yapmak adına öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerle ders verme tecrübeleri eğitim sisteminin verimliliğini son derece etkilemektedir (Yurdakul, 2015).

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi ve buğularla birlikte öneri ve düşünceler geliştirilmesi bu sürecin daha etkili ve verimli olabilmesi için son derece önemlidir. Bu çalışmayla uzaktan eğitim sürecinin yapılandırılması ve yeniden düzenlenmesi adına karar vericilere , öğretmenlere yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Araştırmayla uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin tutumlarının, görüşlerinin farklı boyutlarda incelenmesine yol gösterici olacaktır.

3.2.Araştırmanın Deseni

Covid-19 salgın sürecinde öğretmenlerin çevrim içi canlı derslere ve uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma genel tarama modellerinden, tarama türünde bir araştırmadır. Bu araştırmalar, geniş gruplar üzerinde yürütülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşleri alınmakta, olgu ve olaylar betimlenmeye çalışılmaktadır. Bireylerin herhangi bir konu üzerinde duygu, düşünce ve görüşlerini çoğunlukla geniş kitlelerden elde etmeyi amaçlamaktadır. Karasar'a (1984) göre, tarama modelleri, geçmişte ya da halen devam eden bir durumu varolduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar olup olup araştırmaya konu olan durumu kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ve motivasyon düzeylerini belirleyi amaçlayan bu araştırmanın çalışma grubunu Afyonkarahisar ili Emirdağ ilçesinde çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Gönüllülük esasıyla öğretmenlere dağıtılan anket formlarına toplam 204 öğretmen katılım sağlamıştır. Araştırmanın örneklemi, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Ekonomiklik ve zaman açısından, evrenden örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Basit tesadüfi örnekleme, evreni oluşturan elemanların birbirine eşit seçilme şanslarının olduğu örnekleme türüdür. Evrendeki elemanlardan örnekleme girenlerin sayısı şansa bırakılmıştır (Karasar, 1984).

Öğretmenlerin örneklem sayıları düşünüldüğünde araştırma evreninde 745 öğretmen bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini 204 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemin büyüklüğünü belirlerken araştırmacıların %95 güven düzeyini kullandıkları görülür. Bu güven aralığında 100000 evreni olan araştırmada örneklemin büyüklüğü 383 olarak belirlenirken, 250000 evrenli bir araştırmada asgari örneklem büyüklüğü 384 olarak belirlenmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2016).

3.4.Veri Toplama Aracı

Ölçek araştırmacı Fatma Ağır tarafından geliştirilmiştir. “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” başlığı altında hazırlanan kişisel bilgiler ve uzaktan eğitim hakkındaki düşünceler ile ilgili maddeleri kapsamaktadır.

5’li Likert olarak hazırlanan ölçekte olumlu cümleler “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğinden “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğine doğru 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz maddeler de “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğinden “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğine doğru 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır.

Ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak için iki yarı test güvenilirliği uygulanmıştır. Spearman Brown formülü kullanılarak testin korelasyon katsayısı hesaplanmış olup, değeri 0,799 olarak bulunmuştur. Hazırlanan ölçeğin Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,835 olarak bulunmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri, tutumları ve motivasyon düzeylerini ölçmeye yönelik uygulanan ölçeğin analizlerine yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %52,5’ini bayan öğretmenler, %47,5’ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %31,9’unu ilkökul, %43,6’sını ortaokul, %6,9’unu okul öncesi, %17,6’sını lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden %7,8’i 0-5 yıl arasında, %28,9’u 6-10 yıl arasında, %31,9’si 11-15 yıl arasında, %17,6’sı 16-20 yıl arasında, %13,7’si 21 yıl üzeri hizmet yılına sahiptir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %19,1’i Uzaktan eğitimle ilgili eğitim alırken %80,9’u uzaktan eğitimle ilgili eğitim almamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %98’inin evinde internet bağlantısı varken %2’sinin evinde internet bağlantısı yoktur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %85,3’ü bilgisayar, internet ve EBA kaynaklı sorunlar yaşarken %14,7’si bilgisayar, internet ve EBA kaynaklı sorunlar yaşamamaktadır. Çalışmada öğretmenlerin çalışma durumuna göre dağılımlarına baktığımızda öğretmenlerin %8,3’ü seyreltilmiş eğitimle, %55,9’u uzaktan eğitimle, %35,8’i yüz yüze bir şekilde çalışmaktadır.

4.2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde “Covid -19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları hangi seviyededir?” şeklinde oluşturulmuştur. Ankette yer alan 21 soruya ilişkin verilen cevaplar analiz edilerek sonuçlara ait bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere Uygulanan Uzaktan Eğitim Tutum İlişkin Bulgular

Tutumlar	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
1 Uzaktan eğitimle bireylerin başarı süreçleri daha kolay takip edilir.	67	32,8	100	49,0	29	14,2	7	3,4	1	0,5	1,9
2 Uzaktan eğitimde zaman ve mekan kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliliğini sağlar.	19	9,3	72	35,3	49	24,0	55	27,0	9	4,4	2,82
3 Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar.	14	6,9	59	28,9	38	18,6	81	39,7	12	5,9	3,09
4 Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	3	1,5	9	4,4	10	4,9	50	24,5	132	64,7	4,47
5 Uzaktan eğitim işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.	11	5,4	48	23,5	52	25,5	77	37,7	16	7,8	3,19
6 Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.	2	1,0	18	8,8	16	7,8	96	47,1	72	35,3	4,07
7 Uzaktan eğitimle fırsat eşitliği sağlanır.	99	48,5	70	34,3	26	12,7	7	3,4	2	1,0	1,74
8 Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonunu artırır.	27	13,2	63	30,9	56	27,5	54	26,5	4	2,0	2,73
9 Uzaktan eğitimle öğrenme anti-sosyaldir.	4	2,0	21	10,3	16	7,8	106	52,0	57	27,9	3,94
10 Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır.	3	1,5	27	13,2	27	13,2	116	56,9	31	15,2	3,71
11 Uzaktan eğitim ile öğrenme , yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.	79	38,7	87	42,6	29	14,2	6	2,9	3	1,5	1,86
12 Uzaktan eğitim , yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	106	52,0	80	39,2	13	6,4	4	2,0	1	0,5	1,6
13 Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.	0	0	8	3,9	13	6,4	62	30,4	121	59,3	4,45
14 Uzaktan eğitim öz değerlendirme becerilerini geliştirir.	29	14,2	77	37,7	47	23,0	46	22,5	5	2,5	2,61
15 Uzaktan eğitim büyük bir güce sahiptir.	35	17,2	69	33,8	55	27,0	37	18,1	8	3,9	2,58

16	Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.	74	36,3	85	41,7	35	17,2	7	3,4	3	1,5	1,92
17	Uzaktan eğitim, örgün eğitim uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkilidir.	2	1,0	33	16,2	35	17,2	84	41,2	50	24,5	3,72
18	Uzaktan eğitim ülkemizde sağlıklı şekilde uygulanmaz.	53	26,0	78	38,2	58	28,4	15	7,4	0	0	2,17
19	Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir	14	6,9	78	38,2	61	29,9	51	25,0	0	0	2,73
20	Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.	14	6,9	72	35,3	69	33,8	49	24,0	0	0	2,75
21	Uzaktan eğitim uygulamalarında nitelikli sonuçlar elde edilir.	5	2,5	64	31,4	61	29,9	60	29,4	14	6,9	3,07

Araştırmaya katılanların, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri konusundaki değerlendirmeleri incelenmiştir. Anket sorularından elde edilen ortalama puanlara göre en yüksek elde edilen puanın "Öğrencinin yaşadığı sosyokültürel çevre, akademik başarıyı etkiler." ($\bar{X}=4,88$) olduğu, daha sonra sırası ile "Eğitim harcamalarının ekonomik etkileri olmaktadır." ($\bar{X}=4,50$) olduğu ve "Hane halkı harcamalarının düşmesi, akademik başarıyı düşürür." ($\bar{X}=4,50$) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre sosyokültürel çevrenin akademik başarıyı etkilediğini belirtmektedirler. Yine eğitim harcamalarının aileleri ekonomik olarak etkilediğini, hane halkı harcamalarının düşmesinin eğitim başarısını olumsuz etkilediğini "Kesinlikle Katılıyorum" seviyesinde cevapladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim başarısı ile ekonomik durum arasında yakın bir ilişki olduğunu belirttikleri söylenebilir. Diğer yandan en düşük ortalama puanlara bakıldığında ise; "Eğitime harcanan payın yükselmesi akademik başarıyı etkilemez." ($\bar{X}=2,27$) puan, "Türkiye'de öğrenci başına yapılan toplam eğitim harcamaları yeterlidir." ($\bar{X}=2,37$) "Toplam öğrenci sayısı, öğretmenin ders verme süresini fazla etkilemez." ($\bar{X}=2,38$). Buna göre; öğretmenler eğitime harcanan payın yükselmesinin eğitimi etkileyeceği, toplam öğrenci sayısının öğretmenin ders verme süresini etkileyeceğini ve öğrenci başına yapılan harcamaların yeterli olmadığını düşünmektedirler.

4.3. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiş olup cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı t-testi analizi ile analiz edilerek sonuçlar Tablo 2'da gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyetiniz	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Erkek	97	60,58	6,337	202	-1,106	0,270
Kadın	107	61,59	6,691	0,647		

T-testi sonuçlarını incelediğimizde bayan öğretmenlerin puanı 60,58 erkek öğretmenlerin puanları 61,59'dur. İki grubun T-testi puanları oldukça yakındır. Bağımsız gruplar için T-testine göre değeri 0.005'te küçük olup olmadığına bakarız. $P=0,270 > 0.005$ olduğu için bayan öğretmenlerle erkek öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarında herhangi bir farklılaşma görülmemektedir.

4.4. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları çalıştıkları okul türüne göre değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Uzaktan eğitim veren öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kademesine göre farklılaşma olup olmadığı One Way Anova Analizi ile incelenerek değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Kademesine Göre Betimsel İstatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi

Eğitim Kademesi	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Okul Öncesi	14	58,07	5,954	1,719	0,164
İlkokul	65	61,60	6,415		
Ortaokul	89	61,67	6,585		
Lise	36	60,00	6,603		
Toplam	204	61,11	6,529		

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin çalıştıkları okul kademesine göre tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülüyor. $P=0,164>0.05$ aralığı bize bu sonucu çıkarmaktadır.

4.5. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri uzaktan eğitime ait eğitim alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri eğitim alma durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğine dair T-testi yapılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre T-testi Sonuçları

	Uzaktan Eğitimle İlgili Eğitim Aldınız mı?	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Tutumlar	Evet	39	63,79	5,996	2,910	0,004
	Hayır	165	60,47	6,505		

T-testi sonuçlarını incelediğimizde evet diyenlerin puanı 63,79 hayır diyen öğretmenlerin puanları 60,47’dir. Bağımsız gruplar için T-testine göre değeri 0.005’te küçük olup olmadığına bakarız. $P=0,004<0.005$ olduğu için eğitim alma durumuna evet diyen öğretmenlerle hayır diyen öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarında belirgin bir farklılaşma görüldüğü belirlenmiştir.

4.6. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri kädeme göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik

görüşlerini kıdeme göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla One Way Anova testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğindeki Puanları Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Kıdem	N	$\bar{X}$	SS
0-5 Yıl	16	62,13	3,775
6-10 Yıl	59	61,37	6,419
11-15 Yıl	65	61,00	7,728
16-20 Yıl	36	61,00	5,652
21 Yıl Üzeri	28	60,36	6,302
Toplam	204	61,11	6,529

Tablo 5 incelendiğinde; öğretmenlerin kıdemlerine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. $P=0,929>0.05$. Varyansların homojen dağılıp dağılmadığını incelemek amacıyla Tukey HSD ile Scheffe testine; homojen dağılmadığında “Dunnet C ve Tamhane testine bakılır (Büyüköztürk, 2006). Burada p değeri $0.083>0.05$ olduğundan %95 güvenle grupların varyansları homojendir sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda incelendiğinde kıdeme göre tüm yaş gruplarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5. SONUÇ

Bu araştırmayla uzaktan öğretimin sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ve canlı derslere yönelik tutumları cinsiyetlerine, çalıştığı kurumlara, hizmet yıllarına, uzaktan eğitimle ilgili eğitim alıp almama durumlarına, çalışma durumlarına, EBA ve internet kaynaklı sorunlar yaşama durumlarına göre incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci problemine yönelik sonuçlara baktığımızda; “Covid -19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları hangi seviyededir?” olarak belirlenen ilk problemimiz değerlendirildiğinde Covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinde ortalama puanlar birbirine yakın bulunmuştur. Bu sonuçlar birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında ve görüşlerinde olumlu bir tutum olduğunu söyleyebiliriz. Ağır (2007) tarafından devlet ve özel okullarda uygulanan tutum ölçeğinde de ilköğretimde görevli öğretmenlerin de uzaktan eğitime yönelik tutumları olumlu düzeyde bulunmuştur. Yapılan bu çalışma, Ağır (2007) tarafından yapılan çalışmayla örtüşmektedir.

Araştırmanın ikinci problemine yönelik sonuçlara baktığımızda; “Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlediğimiz ikinci problem değerlendirildiğinde covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri t-testiyle incelenmiştir. T-testi sonuçlarında bayan öğretmenlerin puanı 60,58 erkek öğretmenlerin puanları 61.59’dur. Bayan ve erkek öğretmenlerin T-testi puanlarının birbirine yakın olduğunu bulduk. T-testine göre p değerimizin 0.005 ’ten küçük olup olmadığına baktık. $P=0,270>0.005$ olmasıyla bayan öğretmenlerle erkek öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarında herhangi bir farklılaşma görülmediği sonucunu çıkardık.

Literatürde incelediğimiz Ağır (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilköğretimde görevli öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığını gözlemledik. Bu çalışmayla elde ettiğim sonuçlar örtüşmektedir.

Araştırmanın üçüncü problemine yönelik sonuçlara baktığımızda; “Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları çalıştıkları okul türüne göre değişmekte midir?” olarak belirlediğimiz üçüncü problemde covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çalıştığı okul türüne göre değişip değişmediğini one way anova testiyle incelenmiştir. Çıkan sonuçları incelediğimizde öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir. $P=0,164>0.05$ aralığı bize bu sonucu çıkarmıştır. Literatürü incelediğimizde Ağır (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilköğretimde görevli öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında çalıştıkları okul türüne göre farklılık olmadığını gözlemledik. Bu çalışmayla elde ettiğimiz sonuçlar örtüşmektedir.

Araştırmanın dördüncü problemine yönelik sonuçlara baktığımızda; “Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri uzaktan eğitime ait eğitim alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlediğimiz dördüncü problemde covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının uzaktan eğitimle ilgili eğitim alıp almama durumuna göre değişip değişmediği t-testiyle incelenmiştir.

T-testi sonuçlarını incelediğimizde evet diyenlerin puanı 63,79 hayır diyen öğretmenlerin puanları 60,47’dir. Bağımsız gruplar için T-testine göre değeri 0.005’te küçük olup olmadığına bakarız. $P=0,004>0.005$ olduğu için eğitim alma durumuna evet diyen öğretmenlerle hayır diyen öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarında belirgin bir farklılaşma görüldüğü belirlenmiştir.

Araştırmanın beşinci problemine yönelik sonuçlara baktığımızda; “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri kıdeme göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlediğimiz beşinci problemde covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin buldukları kıdeme göre değişip değişmediği one way anova testiyle incelenmiştir.

Öğretmenlerin covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik olarak tutumlarının kıdeme göre sonucunu tek yönlü varyans analizinde 0,05 anlamlılık düzeyi incelendiğimizde anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. $P=0,929>0.05$

Literatürde Ağır (2007) tarafından uygulanan çalışmada ilköğretimde görevli öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik olarak kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık olduğunu gözlemledik. Yapılan çalışmayla literatürde incelediğimiz çalışmada bu değişken çelişmektedir.

Öğretmenlerin yaşlarının ilerlemesiyle eğitim teknolojileriyle olan tecrübeleri azalacağından yeni teknolojileri kullanma konusunda yetersiz kaldığı bilinmektedir (Horzum, 2010).

Mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlerin kıdemi fazla olanlara göre teknoloji ve eğitim teknolojileri kapsamında daha yetkin oldukları ve süreçte daha fazla bilişim teknolojileriyle alakalı cihazları kullandıkları belirtilmiştir (Eroldoğan, 2007).

Bu araştırmayla Covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri, canlı derslere yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlarla bazı önerilere yer verilmiştir:

- Çalışmadan çıkan veriler sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik teknoloji noktasında hizmet içi eğitim alması, teknolojinin ve uygulamaların kullanılması konusunda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

- Uzaktan eğitim sürecinde daha önceden hazırlanan interaktif programların uygulamaların öğrenme öğretme sürecinde aktif biçimde kullanılması öğrenci ve öğretmen adına nitelik artırıcı olacaktır.

- Öğretmenlerin ve özellikle öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılım sağlamaları amacıyla telefon, tablet vb. cihazlara ücretsiz erişmesi fırsat eşitliği bakımından süreci olumlu yönde etkileyecek, dezavantajlı öğrencilerin de bu süreçten olumsuz etkilenmesinin önüne geçilecektir.
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknolojiyi daha yakında tanıyabilmesi ve en önemlisi iki yönlü iletişimde bunu rahat uygulaması adına öğretmenlere eğitimler verilmelidir.
- Covid-19 sürecinde aileleri de işe katarak öğrencilerle ilgilenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Salgın sürecinde öğretmen , öğrenci ve veliler de rehberlik noktasında psikososyal açıdan desteklenmelidir.

REFERENCES

- Açıkgöz, K. (2000). *Aktif öğrenme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. [Yüksek lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Ağır, F. (2008). Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Geliştirmeye Yönelik Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Education Sciences*, 3(2), 128-139. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19832/212504>.
- Alkan, C. (1987). Öğrenme-öğretme süreçleri ilkeler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 20(1), 209-229.
- Alkan, C. (1999). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 125-145.
- Avşar, P. (2011). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim Programlarını Değerlendirmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(191), 230-242.
- Aydemir, M. (2018). Uzaktan Eğitim. (1.Baskı). Ankara: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Barut, L. (2015). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları ile bilgisayar öz yeterlik algıları arasındaki ilişki . [Yüksek lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Büyükoztürk, S., Kılıç- Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Cüceloğlu, D. (2020). *Covid-19 Geleceği Nasıl Etkileyecek?*. Çocuk ve Medeniyet, 5(9), 181-182.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (1.Baskı.) Ankara: Öncü Basımevi.
- Erkan, S. (2004). Öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumları üzerine bir inceleme. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (12), 141-145. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/manassosyal/issue/49968/640537>.
- Eroldoğan, A. Y. (2007). *İlköğretim II.Kademe Okullarındaki Branş Öğretmenlerinin Bazı Değişkenlere Göre Öğretim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri, Adana.
- Ertürk, S. (1975). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını.
- Fer, S. (2011). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. (2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim ve Mobil ÖğrenME. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1), 160-177.
- Hofmann, J., Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2006). Why Blended learning hasn't (yet) fulfilled its promises. *Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*, 27-40.

- Horzum, B. (2003). *Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri (Sakarya Üniversitesi Örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü], Sakarya.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 604-634.
- Horzum, M. B. , Albayrak, E. ve Ayvaz, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları. *Ege Eğitim Dergisi* 13 (1), 56–72.
- Hofmann, D. W. (2002). “*İnternet-Based Distance Learning in Higher Education*”. *Tech Directions*. 62 (1), 99-110.
- Holmberg, B. (1995). “*Theory And Practice of Distance Education*”, London: Routledge. İçten, T. (2006). “*Uzaktan Eğitim Öğrencileri İçin Çevrimiçi Sınav Sistemi Uygulamasının Geliştirilmesi*”. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü], Ankara.
- Karasar, N. (1984). Bilimsel araştırma metodu. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık, 19.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- İşman, A. (2003). *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2005). *Uzaktan Eğitim*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- İşman, A. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Rumble III, D., Duke, E. F., & Hoering, T. L. (1986). Hydrothermal graphite in New Hampshire: evidence of carbon mobility during regional metamorphism. *Geology*, 14(6), 452-455.
- Schlosser, C. A., & Anderson, M. L. (1994). Distance education: review of the literature. AECT Publication Sales, 1025 Vermont Ave., NW, Ste. 820, Washington, DC 20005-3547.
- Simonson, M., Schlosser, C., & Orellana, A. (2011). Distance education research: A review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23, 124-142.
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, Z. G., & Gürbüz, R. (2016). Kaynaştırma öğrencilerini eğiten ortaokul öğretmenlerinin yeterlikleri üzerine. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(1), 138-160.
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Trotter, E. (2006). Student perceptions of continuous summative assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(5), 505-521.
- Uzunboylu, H. ve Tuncay, N. (2012). *Uzaktan Eğitimde Sanal Değişimler*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme*. (1.Baskı). İstanbul: Alkım Kitapevi. Verduin, J. R ve Clark, T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim; Etkin Uygulama Esasları* (1. Baskı).
- Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2023). Türkiye'de Deprem Sonrası Çevrimiçi Öğrenmenin Vazgeçilmezliği. *Journal of University Research*, 6(2).
- Yalın, H. İ. (2008). *İnternet Temelli Eğitim* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık Dağıtım.
- Yalın, H. İ. (2012). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (25. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.